

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Consultationes Theologicæ Et Spirituales Christiani verè fidelis & verè devoti ...

... De Excellentissimis Jesu Christi Dei-Hominis

Louis François <d'Argentan>

Augustæ Vindel. ; Dilingæ, 1723

VD18 80217931

Consultatio I. Status infelix, in quem prolapsus est homo per peccatum
Originale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45509

CONSULTATIONES THEOLOGICÆ

ET

Spirituales verè devoti, verè fidelis
Christiani de Excellentiss JESU CHRISTI
Dei - Hominis.

CONSULTATIO I.

*Status infelix, in quem prolapsus est homo per
peccatum originale.*

Trigimus tandem
parvam quandam
Insulam, in qua non
invenimus nisi uni-
cum solum homi-
nem, qui prodissse videbatur è
sinu terræ, vel delapsus è cælo
in Insulam istam; tam parùm
noverat de reliquo Universo.
Nunquam enim is aliquem vi-
derat hominem, nec aliud esse
sciebat in mundo, quàm parvam
istam portionem terræ, amplâ

circumfusam aquarum copiâ,
qua velut carcere stringebatur;
cùmque judicaret juxta oculo-
rum intuitum, videndò, quòd
horizon istarum aquarum omni
ex parte attingeret cælum, cre-
debat id, quod suum terminabat
aspectum, constituere quoque
terminum Universi.

Ubi primùm aspexit nos tres
suam ingredi Insulam, bonum
aliquem Ecclesiasticum, quen-
dam Medicum, & me, qui artífis-

A

simâ

simâ conjuncti eramus amicitia, potius pro commodis cœli, quam illis terræ comparandis; (agebant enim ambo bonos DEI famulos) hærebat attonitus ob rei novitatem, cum recordari non posset, se unquam vidisse hominem. Nihilominus curiositas & sympathia naturalis, quæ afficit ejusdem speciei creaturas, invitarunt ipsum, ut subisteret, nosque exspectaret; similiter & nos haud levî tenebamur desiderio ipsum conveniendi, quamvis non sine aliquo horrore, cum adhuc lateret nos, an verus esset homo, aut spectrum aliquod humanâ indutum formâ?

Cum propius accederemus, visus est nobis homo sylvestris, & credidimus, ipsum alia haud præditum cognitione, quam illa bestiarum, nec alia ratione ipsum loqui nobiscum posse, quam gestibus, aut voce quadam confusa nec articulata: nihilominus invenimus ipsum hominem boni admodum judicii, qui discurrebat prudenter, & nostro quidem idiomate. Dicere, qua ratione id sciverit, fuit prodigium nos rapiens in stuporem, quodque videbatur miraculum vel naturæ, vel gratiæ.

An videlicet fuerit effectus quidam Sympathiæ naturalis, quæ facit, quod cuncta animalia ejusdem speciei, cum eadem habeant sensa & easdem inclina-

tiones, se benè invicem intelligant idiomate sibi proprio omnibusque communi; quodque natura, quæ non magis ingrata est homini animantium nobilissimo, quam sit cæteris omnibus, ut deneget ipsi medium ad faciendum se intelligi, & etiam intelligendum alios sibi similes, dederit huic, qui nondum habebat imaginationem alio idiomate præoccupatam, facilitatem, quæ sibi promptè imprimi promitteret idioma nostrum. Fortassis, quod, cum lumina naturalia sint eadem in omnibus mentibus ratione præditis, ipsis sit facile se invicem familiariter uti, ac reciprocam sui inter se conciliare cognitionem, sub vocibus sensibilibus, quas lingua naturaliter profert, ad producendum extra cogitationes animi internas; cum organum corporis semper dispositum sit ad serviendum naturæ spiritali verum cognoscenti.

Ea prorsus ratione, qua in Musica datur verum aliquod harmonicum, quod omnes homines intelligunt & approbant naturaliter; parùm refert, qua voce enuntietur hoc verum, sive instrumentò, sive voce humana. Sufficit, quod nunquam id appareat, quin anima id intelligat, Verum harmonicum intelligitur æqualiter ab omnibus. approbet, ac ratum habeat, abs eo, quod sciamus, vel dicere possimus aliud, nisi quod sit quoddam verum, quoddam pulchrum,

Homo, e
nunquam
dicerat
quod idiom
loquitur id
na primor
secum lo
quentium,

chrum, nescientes, qua ratione intraverit in mentem, vel quare nobis afferat, & conciliet voluptatem: siquidem plerique, qui id audiunt non intelligunt hoc idioma, id est, non callent regulas Musicae. Non est etiam id suavitas vocum, è quibus sæpè non distinguitur una sola in particulari, & etiam una sola in particulari non facit totam harmoniam; sed est certa quædam veritas abscondita sub omnibus vocibus, quæ delectationem affert animæ.

Fortassis etiam hic homo intelligebat, & percipiebat naturaliter veritatem absconditam sub vocibus, quas nunquam intellexerat; & natura quoque suppeditabat ipsi similes, quibus intelligi se faceret, cum nullas adhuc alias ipsius impressisset animo: sed hæc Philosophia est, quæ complectitur forsitan plus imaginationis, quam veritatis: hanc immorari ulterius nolens.

Malo credere, fuisse id miraculum gratiæ, & providentiam Pa-

tris cœlestis, quæ nunquam deest necessitati suarum creaturarum; cumque ipsa nos huc deduxerit pro bono hujus hominis, utique dedit ipsi quoque modum nos intelligendi, & faciendi, ut intelligeremus ipsum.

Sed non dubito, quin hic intercurreret quid supernaturale, videns, hominem illum discursisse velut peritum Philosophum, quandoque etiam velut facundum Oratorem, seque declarasse valde bene in idioma e, quod nunquam didicerat. Fatendum est, id fuisse rarum ingenium, & continuasse in se haud parvum prodigium.

Ecclesiasticus, qui primus ad ipsum pervenerat, proposuit ipsi omnes interrogationes, quæ proponi possunt homini, de quo nihil unquam scivimus, & de quo omnia scire & addiscere volumus. Interrogavit ipsum, quisnam esset, quis ipsum huc collocârit, quid speraret, secum futurum? & ecce tibi omnia, quæ potuit nobis dicere.

ARGUMENTUM.

Quid homo possit cognoscere ex seipso circa miserias conditionis suæ humanæ.

ARTICULUS I.

Nescio, quis sim, nec quis me huc collocârit; nescio, quare hîc sim, nec quid futurum sit mecum; nescio quid de-

siderandum sit mihi, nec quid faciendum, ut mihi faciam satis; nescio, an aliud quid sit præter ea, quæ video; & ex omnibus his nihil est, quod me delectet.

A 2

Con-

Homo scit
naturaliter,
omnes crea-
turas, quas vi-
der, minores
esse se,

4 Considero omnes creaturas,
quæ sunt circa me, & nec ullam
ex illis video, quæ ratione pol-
leat, quæ discurrere nôrit, quæ
docere me possit quidquam ex
iis, quæ scire vellem. Nonnul-
læ relinquunt me hic, quasi in-
curiæ mei, nihilque spectantes ad
me; aliæ me timent, meque fu-
giunt velut inimicum suum; aliæ
me persequuntur, mihi que infe-
runt malum, velut hostes mei; &
horum omnium me latet ratio.

Homo co-
gnoscat ex se
ipso, quod
compositus
sit è corpore
& spiritu.

Me ipsum sine intermissione
considero, jamque à longo tem-
pore memetipsum observo, om-
ni conatu adnitens, ut cogno-
scam me; sed quanto considero
me magis, tanto cognosco me
minus. Interrogo quandoque
meipsum, an aliud nihil sum,
quàm corpus animatum & sen-
sitivum, cæterorum more ani-
mantium? sed intellectus mihi
est, qui discurrat, quique se attol-
lat supra corpus; prærogativam
hanc non possident ipsa. An
igitur spiritus sum, unde nobilio-
ris reddar conditionis, quàm re-
liqua animalia? sed corpus ha-
beo animale, subiectum dolori-
bus, quod indigeat potu, cibo, so-
mno, sicut cætera omnia. An
ergo sum monstrum compositum
à partibus diversæ naturæ,
non solum sibi dissimilibus, sed
magnam habentibus inter se op-
positionem & pugnam conti-
nuam?

Invenio in me plura, quæ mi-
hi videntur incomprehensibilia; quæ homo
volo, quod nolo, sentio me fer-
ri eò, quod nolo ferri. Experi-
or quandoque vehementia deside-
ria rerum, quas amplecti abhor-
rebam, quasi divisus essem a me-
ipso, & una pars colluctans ad-
versus aliam, crudele ipsi movet
ac ciet bellum. Nescio, quid
excitet in me seditionem hanc
domesticam cujus invitus tole-
rare cogor rebelliones ac violentias,
abs eo, quod in mea sit po-
testate, vel eas prævenire, ut im-
pediam; vel sat fortiter reprimere,
ut illas, dum volo, pacificem;
& quando hæc in meipso
sentio contrarietates adeò stu-
pendas, dubitarem quandoque,
an plures sim, an unicus dunta-
xat homo?

Sentio in me, nescio quid ma-
gni, quod interdum attollat me
supra meipsum, insatiabili quo-
dam rerum magnarum abre-
ptum appetitu, quo urgeor ad
immentia concipienda desideria.
Et mox experior aliquid tam vi-
le, tamque abjectum, ut me de-
primat infra me ipsum, meque
impellat ad concipienda vota ac
sensa tam probrosa, ut illorum
me pudeat, illaque me ipso cen-
seam indigna: horrore percellor,
dum nasci intueor in animo meo
cogitationes, quas aspicere non
auderem, tam mihi videntur a-
bominandæ; & non video, qua
ratio-

Contraria,
quæ homo
experitur à
seipso.

Homo
natura
confus
quam
sionen

ratione concordare unquam possum meipsum cum meipso.

Quando enim oculorum aciem intendo in omnes partes, videor nihil videre nihil, quod dignum sit me. Teneo meis sub pedibus terram, & omnia, quæ gestat ac nutrit in sinu suo, inferiora sunt me: vellem evolare super astra, nisi corporis mei pondus invitum me retineret in terra, cognoscens aliquid majus omni eo, quod cadit sub sensus; percipio quoque, aliquid inveniri majus meo intellectu; nam quanto magis se nititur attollere, altiusque in sublime vibrare, ut illud pertingat, magis invenit, magnitudinem quandam esse se longe majorem, quam probe conspiciat, se nunquam, quidquid fecerit, assecuturum; figurat sibi confuse aliquid super se, quod nequeat comprehendere; & conjicit tantummodo, id esse magnitudinem quandam, bonitatem quandam, pulchritudinem quandam, potentiam quandam, esse quoddam immensum, quandam abyssum, ubi se perdat. Interrogo ipsum: Quo vadis intellectus mi? quid quaeris, quidve vis? Nescio, cur tam sublimè evoles supra te ipsum, in vastam quandam amplitudinem, nullis aretatum limitibus, ubi benè vides, te nihil inventurum?

Nihilominus est aliquid, sed nescio, quid sit. Invenio satisfa-

ctionem, dum attollens oculos in cælum, alloquor meipsum: Aspice, amica mea, circumspice ubique, invenies nihil, quod te fatiet, quod te repleat; an igitur plùs es, his omnibus? Dicendum omnino est, te rei cujusdam majoris esse capacem, cum attollas te super omnia, formæque tibi majoris cujusdam, nobiliorisque idæas boni. Qua ratione enim imaginationes tuæ se extenderent longius, quàm veritas? quæ veritilimitudo, non dare in rei veritate ens quoddam perfectius, quàm tu concipias, cum ipsemet capias benè, esse aliquid super omne id, quod cogitare potuisti? Et deinde, nonne quandoque sentis stimulari cor tuum, nescio, quo affectu, quo raperis ad amandum & desiderandum illud bonum, quod non cognoscis nisi confusissimè, quin aliquam de ipso formare possis idæam? Ecce tibi, quò me interdum sentiam abreptum, dicere nescirem, qua ratione: & exin è mea consideratione reversus, mei admiror excursum & impetum animi, & concipio in me ipso aliquod principium stupendæ magnitudinis, quod non comprehendo.

Quandoque cadere mihi videor in abyssum tam profundam, ut viliores & abjectiores me inveniam bestiis ipsis. Timeo scorpionem, fugio ab aspectu

Homo experitur in seipso magnas imbecillitates.

aspectu serpentis, tremore me concutit subitaneus quidam tumultus; in video piscibus natantibus in aquis, & volucris cum delectatione volitantibus in amplitudine aëris: video, me in hoc superari ab illis, & facere me non posse, quod faciunt ipsi. Dum me ita affixum terræ considero, alloquor meipsum: Depime in terram oculos, & aspice bestias, quarum es socius: tu habes corpus & sensus, sicut illæ; tu bibis & comedis, sicut illa; tu cubas in terra & dormis, sicut illæ: quanta vilitas, quanta abjectio conditionis tuæ naturalis! Sed experior in meipso aliquid deterius hīs omnibus; sentio affectus tam indignos, inclinationes tam probrosas, cogitationes tam abominandas, ut horrore percellar, videns enasci illas ex meipso, & præ pudore vix non moriar, dum illas me animo fovere intueor, fateorque libenter, debere in me esse aliquod principium tantæ vilitatis, tantæque abjectionis, quam capere non valeam.

Homo videri potest species cujusdam monstri.

Dum ratione hac in comparationem adduco elevationem meam tam sublimem, cum humiliatione tam profunda, fateor, me hic comprehendere nihil. Quomodo est possibile, quod sentiat se homo ferri ad extremitates sibi adeò oppositas? sumne ego ipse, qui ita elevor?

sumne ego ipse, qui ita deprimor? quomodo esse mihi possunt desideria tam gloriosa, tamque nobilia, conjuncta cum inclinationibus tam probrosis, tamque contemptibilibus? ago ne ego duos pro uno homine solo, quem credo me esse? quale paradoxum, quale sum monstrum, qui tantos in meipso includo contrarietates? & quare sum natus tam beatus, tamque miser. Dum ita is discurrebat, inquebam prorsus submissè Medico, an manifesta cernis argumenta corruptæ nostræ naturæ per peccatum originale? valde benè cognoscit ipse ejusdem effectus, cum sentiat illius miseras; causam tamen illius ignorat, quam ipsi explanare oportet.

Sed adhuc (interpellat ipsum Ecclesiasticus, attonitus aspectu tot luminum, totque cognitionum in homine, qui non imbutus erat nisi eo, quod sana mens ipsi poterat suppeditare) quid putas, quis produxit te, quisque formavit te hac ratione? Nescio, respondit. Certum est, quod memetipsum non fecerim: nunquam enim composuissem me ex partibus non tantum ita diversis. Sed ita oppositis, quæ traherent post se inclinationes tam incompatibiles, ut essem mihi ipsi contrarius, mei ipsius inimicus. Voluissem habere non nisi affectus nobiles, lumina in meo

quod
militat
is exultat
300
L. 11

Homo benè
cognoscit,
quod seipsum
talem non se
cerit, qualis
est.

meo intellectu omninò pura, quæ me deduxissent in cognitionem veni, & desideria in corde meo omninò innoxia, quæ exstimulassent me ad amandum bonum; & præcipuè vivere voluisssem in pace mecumipso. Certè enim, dum sine intermissione sentio me utrinque trahi; & ex una quidem parte à lege insculpta cordi meo, quæ præcipit mihi, quod æquum est, quæque me dirigeret ad vivendum more hominis ratione præditi; ex altera autem parte à lege intra memetipsum prorsus contraria, quæ me compelleret ad vivendum more bestiar, & committendum ea, quæ indigna sunt homine; hoc ingens mihi videtur supplicium, ansamque præberet mihi conquerendi adversus eum, qui in hunc redegit me statum & conditionem.

Nonnè credis, reposuit Ecclesiasticus, eum, qui tuus est Auctor, esse bonitatem quandam & sapientiam infinitam, eò quòd tibi contulerit mentem & intellectum tam nobilem, atque etiam collocarit in te principium magnitudinis & excellentiæ tam sublimis, ut ipsummet te admireris? Fateor, respondit homo ille, & infinita ratione ipsi hac

ex parte obstringor. Sed quare contulit mihi quoque aliud istud principium vilitatis & inclinationis tam probrosæ, quæ magno mihi est tormento? an opus hoc sit bonitatis & sapientiæ infinitæ?

Non est ipse, reposuit Ecclesiasticus. Siquidem ex principio infinita ratione bono proficisci non potest aliquod malum. Si talis esses, qualis è divinis ipsis Ratio acquirendi cognitionem peccati originalis. manibus in creatione prodiit homo, talis non esses, qualis es. Bene judicare potes, quòd, cum infinite bonus sit, in hominem non contulerit, nisi quod bonum est; cum infinite sit sapiens, ipsi non dederit, nisi quod perfectum est. Sed, alius quispiam destruxit opus ipsius, illudque redegit in statum miserabilem, in quo id conspicis, infeliciter in illud introductò malorum omnium principio! Vah! quis? interrogavit asperè hic homo, totus indignabundus in hunc felicitatis conditionis nostræ humanæ everforem. Audi me, inquit Ecclesiasticus, dicam id tibi; & facile cognosces originem ingentium harum contrarietatum, quas experiris in te ipso, quarumque tibi causa est incognita.

ARGU-

ARGUMENTUM.

In quo Statu primus homo fuerit creatus.

ARTICULUS II.

NE mireris, quòd experiaris in te ipso tam fortem inclinationem ad sublimitatem & magnitudinem: hoc oritur ex eo, quòd creatus eo nomine fuerit homo, ut elevaretur ad magnitudinem quandam infinitam, nempe ad participationem magnitudinis DEI ipsius. Nòsse enim debes, quòd supremus Creator magni hujus mundi, ædificaverit hunc ab initio, velut augustum quoddam palatium, quod præparabat pro habitatione hominis; & quando omnia ad ipsum recipiendum fuerant expedita, formavit ipsum omnium ultimum, ipsius consignavit possessionem palatûs tam magnifici, tradens & potestatem imperandi omnibus creaturis, velut inquilinis domus suæ, quæ non nisi ad ipsi famulandum fuerant conditæ.

Primus homo
includit in se
Creatorem & creaturam.

Hinc est, quòd formare ipsum voluerit perfectiorem omnibus creaturis, non solum in hoc, quod ipse sit solus totius mundi Epitome, quòdque nec unica sit perfectio in creaturis, quam & quas omnes non habeat in se unitas: habet namque esse cum elementis, vivere cum plantis, sentire cum animantibus, intel-

ligere cum Angelis: sed voluit ipsum unicum plus esse, quam universum mundum simul, dum largitus est ipsi spiritum immortalem, qui attolleret ipsum supra ordinem omnium rerum corruptibilem; spiritum tam amplum in sua latitudine, ut latius se extendat, quam totus hic mundus magnus; spiritum tam nobilem in dignitate sua, ut ipsum circumferre faceret gloriosam similitudinem Creatoris sui. Scriptum est, DEum inspirasse ipsi hunc spiritum anhelitû oris sui, & producendô ipsum dixisse: *Faciamus hominem ad imaginem nostram*; ita ut homo potius honoris includendi in personâ suâ & veritatem omnium creaturarum, & similitudinem Creatoris sui. Et hinc est, quòd hæc ipsum simul ament & timeant: amant in ipso esse suum; timent in ipso imaginem & maiestatem Creatoris sui.

In hoc statu tam honorifico, tamque sublimi non habebat homo, nisi DEum solum supra se, videns cætera omnia suis subiecta pedibus: omnia obediebant ipsi, & ipse non obediebat nisi DEO; non erat servitium, quod ipsi ex ordinatione DEI non

Gen, 1

Anima
vis no
fatiari
la pot
DEI.

non exhibebant omnes creaturæ; & solum servitium, quod exigebat ab ipso in tesseram gratitudinis, erat, contemplari suas excellentias, amare infinitam suam bonitatem, cantare suas laudes, & pro omnibus suis beneficiis rependere sibi grates. Nonne videtur tibi, beatum hunc ac felicem fuisse statum? Verum non nisi initium hoc est; audi, quod alius tuum attollet animum, si id probe considerabis.

DEus, qui cætera omnia entia fecerat pro homine, non fecit hominem nisi pro se solo: Ecce tibi, quare dederit illi animam tam magnam, tamque amplam in latitudine sua, ut omne, quod minus est DEO, capax non sit ad replendum & satiandum illam. Quando DEus ipsi dedisset non solum omnes creaturas, quas habebat in plena sua dispositione, sed tot alios mundos, quot hic mundus continet & complectitur creaturas, totum hoc idoneum & sufficiens non fuisset ad satisfaciendum illi: Et quando DEus impendere & intendere voluisset omnem fortitudinem omnipotentis brachii sui, ad subministrandum illi omnia bona creata, & illa excellentissima quæque, quæ producere poterat; hæc anima tam nobilis, non accepisset suam ex illis satisfactionem. Res stupenda, quæque denotat magnam animæ ex-

cellentiam, transcendens omne id, quod dici posses, quod nempe non sit in facultate DEI ipsius, plenè satisfacere omnibus desideriis magnæ hujus animæ, quam dedit homini, nisi donandò se ipsum totum ac integrum illi: Et ratio est evidens, eò quòd ipsa non sit facta, nisi pro DEO solo, & omne id, quod minus est DEO, non sit dignum illà.

Nescio, an capias omnes has infinitas obligationes, quibus teneris Creatori tuo: quando non alium tibi exhibuisset favorem, quàm quòd creaverit te nobilissimam ex omnibus creaturis, solum ab aliis independentem, solum fruentem libertate suà ad faciendum, quidquid voluerit, & omnes alias ad tuum destinatas servitium: Nonne credis favorem hunc esse, quem nunquam gratò satis animò agnoscere possis? & nihilominus hic nihil est, respectu illius, qui non minoris, Magna gloria quam ipsa potestas DEI, est am-hominis, plitudinis, nempe infinitæ. Quòd quòd DEUS fecerit te pro seipso, hoc est, ad creaverit possidendum seipsum in om- ipsum pro se solo. nem æternitatem ad fruendum suam et glorià, ad vivendum suam et vità, ut esses æternum felix propriæ divinitatis suæ possessione. O excessum bonitatis DEI ergà creaturam è nihilo extractam! O prodigiosam felicitatem hominis, dum conditum se aspicit ad finem tam nobilem,

B

ut

Gen, I
Anima homi-
nis non potest
fatiari, nisi so-
la possessione
DEI.

ut, quando per impossibile Deus producere deberet se ipsum ad aliquem finem, nobiliorem illo eligere non posset pro seipso.

Intellectus, qui nihil adhuc novit, qui natus est ad cognoscendum veritatem, sicut oculus ad videndum lumen, velut famelicus quidam maxima cum aviditate & delectatione incredibili primas recipit communicatas sibi veritates & cognitiones. Homo noster, qui summam profundeatur voluptate e verbis boni hujus Ecclesiastici, cohibere se non poterat, quin interpelleret ipsum, aliumque exclamaret: O Domine, quam grandia enarras mihi, quae meum obruunt animum, meumque effugiunt captum! An verum sit, me tantis accumulatum fuisse favoribus a DEO, sicut inquis? quod mihi dederit esse nobilius, quam ceteris creaturis ratione privatis, probe intelligo; quod autem illas omnes condiderit, ut mihi obediant, mihi que serviant, non video: vix enim est ulla, quae me non persequatur, aut me non fugiat.

Quod nulla fatiare me possit ex omnibus creaturis, abunde satis experior, sed quod expectandum mihi sit, quod ad plene satiet aliquando, ac beatus evadam possessione DEI, vivamque propria ipsius vita, quodque me eo creaverit nomine, ut proprias

suas in omnem aeternitatem mihi communicaret delicias, id capere nequeo: nimium abjectus sum, quam ut presem tam sublimia, nimisque oppressum me invenio miseris, quam ut persuadere mihi possim, me tantae affecuturum unquam gradum felicitatis. Nihilominus fateor, sentire me aliquid, quod blandiatur cordi meo, meque advertere probe, id natum esse pro aliquo, quod majus sit omni eo, quod hucusque cognoscere potui.

Nequis judicare bene, reponit Ecclesiasticus, de hoc ex eo, quod ipsemet experiris in statu, quem modò tenes. Erat is talis in statu beato primae innocentiae suae, & in sublimi hac perfectione, quam habebat, quando prodiit e manibus DEI, velut exquisitissimum cunctipotentiae suae opus: cognoscebat is bene proprium suum experimentò; imprimis, quod Creator suus nobiliorem se fecerit omnibus rebus creatis: secundò, quod omnes aliae creaturae factae fuerint pro se, id est, ad obediendum & serviendum sibi: Tertio, quod ipse conditus fuerit pro DEO solo, quod nonnisi ipsi famulandum sibi esset, nonnisi aspirandum ad ipsum, nonnisi tendendum ad ipsum velut ultimum finem, pro cuius possessione creatus fuerat: Erat de hoc tam certus, ut contrarium credere non potuerit.

Ratio

In statu peccati homo non cognoscit felicitatem suam.

In statu innocentiae cognovit hominem felicitatem suam.

Omnia habent potentiam suam, quae sunt a seipso.

Omnia ha-
bent pondus
suum, quo fe-
rentur ad be-
atitudinem
suam.

Ratio est, quia sentiebat in se-
ipso pondus, quo continuo fere-
batur ad DEum: videbat, divi-
nam Creatoris sapientiam, quæ
tam pulchra dispositione ordina-
verat omnes partes Universum
hoc componentes, ut qualibet
haberet locum suum sibi pro-
prium, suumque centrum, in quo
inveniret quietem suam & bea-
titudinem suam; dedisse unicui-
que inclinationem aliquam, a-
morem quendam, qui est pon-
dus perpetuo ipsam urgens &
impellens ad centrum suum. Sic
lapis tendit deorsum ex omnibus
viribus suis, quia centrum ipsius
est ibi, & amor ipsius incessanter
eò fert illum, nec unquam con-
tentus erit, quoad illuc pervene-
rit: sic ignis ex adverso ascendit
in altum ex omnibus viribus
suis, quia ibi est centrum ipsius, &
amor ipsius est pondus, quo tan-
ta cum vi rapitur illuc, ut potius
subverteret montes, quam sibi
non sterneret viam ad inquiren-
dum quietem suam & beaitu-
dinem suam.

Videbat omnes alias creatu-
ras, & quamlibet ex illis habere
sic inclinationes suas, amorem
suum, pondus suum, quibus ra-
perentur versus centra sua. Flu-
mina noctes diésque devolvunt
se versus mare, volucres attol-
lunt se in aërem, pisces immit-
tunt se in aquas: & sic de omni-
bus aliis creaturis. Et homo, qui

omnia hæc aspiciebat, sentiebat
probe in seipso: Hæc meæ non
sunt inclinationes, non meus huc
amor, qui pondus est cordis mei,
rapit me; aliud nobilius mihi
centrum est; nullum video lo-
cum, nihil inter omnes res crea-
tas, in quo promittere mihi pos-
sim, inventurum me quietem
meam, veram beatitudinem
meam.

Videns igitur divitias bonitatis
DEI erga hominem: non vo-
luit illi aliud assignare centrum,
nisi seipsum; & ut obstringeret
ipsum, quatenus semper tende-
ret ad divinum hoc centrum,
majori cum impetu, quam lapis
tendat deorsum, & ignis ascen-
dat fursum, dedit ipsi pondus
longè nobilius, & sine compara-
tione fortius, quam dederit cæ-
teris omnibus creaturis; *Amor*
meus, pondus meum; pondus ipsius
erat amor ipsius. O quam ju-
cundum erat, intueri magnam
hanc animam, totam amore Dei
sui repletam, & desiderio divini
hujus centri, versus quod tende-
bat perpetuo, & extra quod in-
venire non poterat ullam veram
quietem sibi satisfaciendam!

Verum quidem est, amorem
hunc fuisse supernaturalem, cum
pretiosus thesaurus fuerit status
innocentiæ, qui reddebat homi-
nem non solum perfectum, sed
etiam sanctum, quique reddidit
et cum beatum pro tempore &

S. August. in
Confess.

An pondus a-
moris, quo fe-
rebat in DE-
um, fuerit ipsi
naturale, an
supernaturale.

æternitate, si conservasset ipsum. Nihilominus dici potest, amorem hunc divinum & supernaturalem, cum dominatus fuerit ipsius animæ, verè fuisse pondus ipsius naturale, quo ferebatur in DEum cum facilitate, cum voluptate, cum fortitudine, & continuo cum desiderio illum inveniendi, ad requiescendum in ipso. Erat hoc cum facilitate, quia nihil inveniebat in eo, quod esset ipsi obstaculo, sed econtrà omnia juvabant ipsum, ut raperetur in DEum, velut in centrum quietis suæ: Erat hoc cum voluptate, quia inveniebat ibi satisfactionem omnium suarum ardentissimarum inclinationum: Erat cum fortitudine, quia amor ipsius erat tam purus, tam perfectus, tamque unicus in DEUM suum, ut non experiretur in se ullos alios affectus, quæ divide-

re possent vires suas? Erat hoc denique cum desiderio continuo jungendi se illi, quia non indigebat deliberatione voluntatis suæ ad agendum se in divinum hoc centrum, non magis, quam res naturales tendere non cessant ad suum cum impetu, qui nec inruptionem, nec relaxationem noverat ullam.

Non poterat ergò, abs eo, quòd sibi vim inferret, tendere aliò, quam ad DEum, nec velle aliud, quam DEum, aut pro Deo: omni ex parte redibat in ipsum, nec invenire poterat quietem aut satisfactionem, nisi in illo. Quid beatius videri potest homine in hoc statu? sed beatitudo ipsius non stringebatur solummodò, nec terminabatur in persona sua, sed extendebat se quodammodò in omnes creaturas. Audi, qua ratione.

ARGUMENTUM.

Quòd felicitas primi hominis constituerit felicitatem totius Universi.

ARTICULUS III.

QUando omnia in bono sunt ordine, sunt omnia in pace, & consequenter in perfectione sua, & in omni felicitate, cujus capacitatem habent, cum pax aliud non sit juxtà effatum sancti Augustini, quam tranquillitas ordinis: Pax est tranquillitas ordinis. *S. Augustinus.* Quamdiu homo perman-

sit in ordine & gradu, in quo fuerat à Creatore suo collocatus, volo dicere; quamdiu affixus permanfit amabili centro suo, quamdiu anima ipsius perfectissimè se subjecit divinæ ipsius voluntati, fruebatur profunda pace, in seipso & extra seipsum, & consequenter felicitate

omo tam-
in mansit in
ace, quam
iu mansit in
ordine.

tate perfectâ: Eò quòd obedi-
tia, quam exhibuit Creatori suo,
attraxit ipsi obedientiam inferio-
rum suorum. Omnes facultates
animæ & corporis sui obtem-
perabant exactissimè voluntati
suz, quia voluntas sua fideliter
obediebat, voluntati DEI: &
passiones, quæ hodiè ita tumultu-
antur, adeò se subdebant rati-
oni, ut evigilare & in lucem
prodire non auderent, nisi ac-
cessisset, & ipsi accepissent impe-
rium voluntatis.

Hæc pax domûs suæ extende-
bat se in totam ditionem ipsius;
& DEus postquam ipsum confir-
mâisset velut Monarcham to-
tius hujus magni Universi, voluit,
ut famularentur & obtemperarent
omnes creaturæ, quoad is reverentiam
ac obedientiam præstaret Creatori suo.
Unica sola obedientia, quam ipse exhibe-
bat, recompensabatur illicò innumeris
obedienciis, quas recipiebat ab omnibus
creaturis: Subditi sequebantur exemplum
superioris sui; & quoad viderunt,
ipsum collocare felicitatem suam
in fideli subjectione præstita Creatori
suo, & ipsi collocabant suam in
obedientia præstanda ipsi, ut conservarent
se, sicut ipse, in ordine, quem acceperunt
à Creatore suo. Et tandem omnes
creaturæ erant in pace, quia omnes
contentæ manebant in tranquillitate
ordinis, quem acceperunt à primo &
supremo Ente. Pax est tranquillitas
ordinis. Sic felicitas primi hominis
constituebat illam totius universi.

Videmus etiam, quòd DEus
posuerit ipsum in loco voluptatis,
qui appellabatur paradysus terrestris,
ubi dedit illi potestatem imperandi
omnibus, in morem supremi Domini:
Domini; communicare ipsi volens,
sicut delicias, ita dominium suum,
ut haberet ipse paradysum suum
in terris, sicut ille habebat suum
in cælis; isque esset DEus visibilis
mundi hujus inferioris, sicut ipse
DEus invisibilis est totius universi.
Eò usque, asserente sancto Chryso-
stomo, attollere supremus Creator
voluit gloriam & felicitatem hominis:
*Quod est DEus in cælo, hoc est homo
in terra, secundum principatum dico.*
Et ut mitteret ipsum in possessionem
ingentium harum prærogatarum,
ab ipso die, quo intrare eum voluit
in regnum suum, præstari mandavit
illi prima horologia ab omnibus
suis subditis, quas omnes ante ipsum
comparere voluit, ut acciperent
ex me ejus nomen, quale hic eis
voluerat assignare.

Quod non solum fuit velut
juramentum fidelitatis, quo se
omnes creaturæ illi obstrinxerunt,
& promissio inviolabilem

Obedientia,
quam homo
exhibuit
DEO, fecit
ipsum Domi-
num mundi.

Primus homo
erat visibilis
DEus mundi
hujus inferioris.

S. Chryso-
st. hom. 2. in
epist. S. Pauli
ad Hebræos.

obedientiam præstandi ipsi : sed fuit gloriosa quædam participatio, quam DEUS attribuere ei voluit, potestatis suæ super illas, juxta mentem sancti Basilii Seleucciensis; eò quòd ille, qui imponit infanti nomen, acquirat in ipsum aliquod genus imperii, quod assimilatur quodammodo imperio proprii patris, qui dedit illi esse; & hinc appellantur compadres, id est, velut cum patre patris. DEUS, qui dederat esse omnibus creaturis, non imposuit ipsemet illis sua nomina, sed reservavit homini honorem ac potestatem imponendi nomina omnibus, quæ produxerat, operibus, ut, postquam receperunt esse ab omnipotentia DEI sui invisibilis, & nomen à sapientia DEI sui visibilis, recognoscerent se dependentes ab utroque, & obstrictos ad præstandam utrique obedientiam: *Me agnoscant artificem naturæ lege, te intelligant Dominum appellationis nomine.*

O jucundum spectaculum! videre hominem formatum ad similitudinem DEI, ut teneat locum ejus, & sit velut prorex & administrator ipsis in toto hoc mundo inferiori; portabat is super frontem suam, nescio, qualem Majestatis adeò divinæ radii, ut animantium nullum aspiciere ipsum auderet absque timore & reverentia in illum; tam imperiosam non absque dul-

cedinis temperie efformabat ex ore suo vocem, ut omnes bestia ipsam audientes cohibere se non possent, quin illum amarent, quin ipsi obedirent: Erat ei corpus prorsus erectum, ut nonnisi pedum suorum plantis contingeret terram: oculos gerebat versus cælum elatos, ut tum illius, tum totius universi aspiceret pulchritudines, innoxia cum voluptate, quæ incessanter extimularet ipsum ad amorem DEI: Sanitate potiebatur perfecta, quæ nunquam alterata fuisset morbis, nec morte destructa.

Intellectus ipsius ita scientiarum naturalium omni genere excultus erat, ut nihil ita arcanum complecterentur omnes res creatæ, quod non ipse cognosceret perfectissimè. Sed quod perfectam ejus constituebat felicitatem, est, quòd possederit scientiam salutis pro qua accepit fidem tam vivam, tam illuminatam, tamque amplam, ut habuerit omnem cognitionem Mysteriorum divinorum, quæ necessaria erant ad efficiendum ipsum primum omnium Sanctorum, sicut primus erat omnium hominum: voluntas illius tam erat recta, ut formare non posset affectus, nisi eos, qui tenderent in rerum bonum, nec aberrare à via justitiæ, sive ex debilitate, sive ex ignorantia, sed duntaxat ex mero abusu libertatis

S. Basil. Seleucciens.
Orat. 2.

Quare DEUS voluerit, ut homo nomina daret omnibus creaturis,

Pulchra dispositio hominis in statu innocentie.

S. Aug. contra
stum c.

Vita hominis in statu innocentie.

Felicitatem
rum A
pater p
fisset i
innoc

tis suæ, abusu, quem facillimè
semper poterat evitare, si vo-
luisse: ipsius memoriâ fideliter
ei suppeditabat statutò temporis
momentò omnes cogitationes,
quibus facultas erat reddendi
ipsum felicem, consolatum ac
beatum: & denique omnes ani-
mæ & corporis potentia obedi-
ebant voluntati ipsius, sicut
hæc obediebat voluntati DEI.
Manda, Domine, obedietur tibi
exactissimè ab homine, quia ipse
omnem suam in hoc collocat
felicitem, ut obediat unicè di-
vinæ voluntati tuæ: manda
etiam, ô homo omnibus crea-
turis te inferioribus, obedietur
tibi fidelissimè ab eis, quia suam
ipsæ attemperabunt obedi-
entiam juxta illam, quam tu præ-
stititeris DEO. Sic pax erit uni-
versalis in toto mundo, quia bo-
nus ordo à lege æterna DEI præ-
fixus observabitur in omnibus
creaturis. *Lex æterna ordinem na-*

cognovissemus clariùs, quàm
quidvis aliud, fuisset usitata ani-
morum nostrorum voluptas;
& perfectus summi boni amor,
nostras omnes constituisset deli-
cias. Et, quod omnia transcen-
dit, post exacta aliquot in statu
tam beato sæcula, transissemus
à vita temporali ad æternam, à
terris in cœlum, & à contem-
platione DEI ad claram visio-
nem ejusdem, quin fuisset ex-
perti sævitiam mortis, aut con-
concomitantes eandem morbo-
rum dolores.

Haud facile esset enarrare di-
versos motus in animo viri hu-
jus exortos, dum audiebat hæc
omnia, omninò sibi nova, non
sine frequentibus in cœlum emis-
sis tum suspiriis, tum obtutibus.
Ex una parte probe experiebat
latere hic quidpiam veri, eò
quòd ipsemet confusam quan-
dam concepisset illius idæam;
quòdque ipsa natura suam attol-
leret cor ad desiderium, nescio,
cujus magnæ, sibi que incognitæ
felicitem; ea ferè ratione, quâ
illi in statu olim fortunato posi-
ti, & ab eo delapsi, aliquas sem-
per illius conservant reliquias,
quæ non nisi difficillimè delen-
tur. Ex alia parte sentiebat im-
becillitates, timores ignorantias,
contrarietates, & ingentem mi-
seriarum numerum, procul re-
motus à statu felici, quem sibi
depingi audiebat; quod ipsi per-
suasit

S. Aug. lib. 21.
contra Fau-
stum c. 27.

turalem servari jubens.
Sed perfecta felicitas primi
hominis limitata non fuerat ad
solam ipsius personam; filii hæ-
reditassent bona patris sui, ita, ut
omnes ingressi fuisset mundum
pleni gratiâ & virtute, pleni
scientiâ & sanctitate. Et ut
verbò dicam, incepissemus hic
in terris vitam beatam, in tota
perfectissima possessione DEI,
cujus homo est capax in terris.
Contemplatio divinitatis, quam

Felicitas filio-
rum Adam, si
pater perman-
sisset in statu
innocentiæ.

hominis
atu inno-
centiæ.

suasit, omnia, quæ dicta sunt, meras esse imaginationes.

Mirum est, quod homo ceciderit è statu innocentie.

Quomodo vultis, ut vobis credam? dixit nobis: si enim verum est, primum hominem potitum fuisse possessione tam ingentis felicitatis, qua ratione dilabi potuit inde? an privavit hæc illum ipsemet DEUS? sed inconstans ipse non est, ut tantis charissimam sibi creaturam afficiat bonis, & postea seipso absque ulla causa, his denuò exspoliet ipsam. An homo tantam sufferre non potuit felicitatem, hæcque exiit semetipsum, ut miserum se redderet ac infelicem? sed esse non poterat inimicus eò usque sibimetipsi; nemo enim miser esse velit, si valeat esse beatus. An ergò quisquam alius, ipso reluctante, & reluctantibus ipsis DEI consiliis, illà deprædatus est eum? sed quis potentior esse possit DEO, quisque prævalere valeat huic homini, quem depinxisti subiectum nulli, nisi soli DEO?

Hic discursus, qui satis aptus videbatur in homine, qui non nisi sola adhuc habebat lumina

naturæ, fidem faciebat instructori illius, sufficientis ipsum fore capacitatis comprehendendi subtilissimas Religionis veritates: animabatur ex hoc, ad explanandum ipsi unum è Mysteriis maximè à cognitione nostra naturali remotis, nempe illud de peccato originali, commissio à primo parente nostro, ex eo, quod id voluerit; & communicatio omnibus ipsius filiis, ab eo, quod voluerint illud. Fatendum est, pauca esse in Religione nostra, quæ magis adferentur rationi nostræ humanæ, quàm dicere, quod rei nascamur alicujus peccati, quod non commisimus; quòdque nobis imputetur aliquis error, ex quo tam parùm participamus, ut commissus is fuerit plus quàm sex mille annis antè, quàm nasceremur. Et nihilominus hæc una est præcipuarum & fundamentalium veritatum Religionis nostræ Christianæ, sine qua cætera nostra mysteria nobis forent incomprehensibilia. Ecce igitur, quomodo pius hic & sapiens Ecclesiasticus ipsi hanc explanaverit veritatem?

Primus h
Doctrin
debebat
peccato poterat p
ginali amanerit
facur raga beati
humanæ

ARGUMENTUM.

Quomodo primus homo, dum ex innocente se reddidit obnoxium peccato, confestim è felici factus sit miser.

ARTICULUS IV.

Optimè discurresti, dum dixisti, difficile esse captû, quòd primus homo deciderit è statu tam beato primæ suæ innocentie,

Prima
infelici
humanæ

Primus homo
debebat &
poterat per
infecta in sta
beato.
umanz.

tiz, quòdque non videatur, ex qua parte infelicitas hæc suum traxerit ortum: liquidem DEus ex sua parte non potuit illam velle, eò quòd formaverit decretum æternum de felicitate hominis, & decreta divinæ ipsius providentiæ sint invariabilia. Homo ex parte sua non debuit illam velle: is namque tam absolute determinatus est ad volendum bonum suum, ut æquali ratione sit illi impossibile, nolle esse beatum, & velle esse miserum. Et denique omnis alius quam homo non habebat potestatem detrudendi ipsum, invito se, à felicitate sua, eò quòd libertatem haberet conservandi illam, si vellet, isque à nemine dependeret, nisi à summa potestate Creatoris sui. Sed ecce tibi mali originem!

Quamvis homo beatissimus fuerit, capax tamen erat felicitatis majoris illâ, quam possidebat; aspirabat ad divinitatem, in cuius fruitione noverat, se inventurum perfectam felicitatem suam: erat hæc omnium inclinationum suarum pulcherrima, æquissima, & sanctissima. Dum nutriebat in corde suo absque ulla diffidentia nobiles hos effectus, malignus quidam dæmon, invidus ipsius felicitati, malitiosè hæc utebatur ad seducendam fœminam, quam DEus ei dederat uxorem, & hæc utebatur ad

ipsum seducendum: promittit illi, quòd non solum juxta vota sua fruiturus esset DEO, sed quòd futurus esset sicut DEus ipse, modo continere se vellet à solita ergà ipsum subjectione, & unicum duntaxat ab ipso sibi impositum excutere mandatum, de non comedendo certo quodam fructu, cujus sibi interdixerat usum, ne fortè, si ex eo comederet, fieret DEus sicut ipse: *Eritis sicut Dii.*

Gen. 3.

Summa voluptas, quam in sua experiebatur anima, ex hac sibi facta propositione, & sola imaginatio de possidenda divinitate, eò usque, ut esset sicut DEus, ita abripuit ipsum, ut induxerit illi oblivionem ceterorum omnium: comedit de fructu contra prohibitionem DEI, & in ipso instanti, quo peccavit contra ipsius legem, tam procul ab eo, ut elevaretur, sicuti sperabat, usque ad divinitatem, depressum se vidit usque ad conditionem & ordinem bestiarum; dici etiam potest, ipsis bestiis illud factum deteriore: cum enim contempserit verum DEUM, ut ex seipso Deum faceret, factus est falsus Deus, & verum idolum: habebat oculos, & non videbat; habebat pedes, & non ambulabat; habebat os, & non loquebatur; habebat manus, & non palpabat, nihilque agebat.

Homo volens fieri DEus, factus est idolum.

Volo dicere, perdidisse ipsum omnia lumina & cognitiones in-

C

telles

Prima origo
infelicitatis
humane.

Intellectus sui, qui profundissimis sepultus erat tenebris: nonne hoc est habere oculos, & non videre? volo dicere, perdidisse ipsum gratiam sanctificantem, & sanctam charitatem, quæ erat amabilis pondus voluntatis ipsius, quo ferebatur ad DEum, velut ad unicum perfectæ felicitatis suæ centrum; & cum amor proprius occupaverit locum amoris DEI in corde ipsius, non terendisse illum amplius, nisi ad semetipsum, nec potuisse vel unicum formare gressum tendentem ad DEum; nonne hoc est habere pedes, & ambulare non posse velut idola? dicere volo, turbasse ipsum totam harmoniam laudum, quas recipiebat ab eo Creator ipsius, & mediante illo ab omnibus creaturis manuum suarum, eò quòd unicum peccatum, quod commiserat, quòdque trahebat post se contemptum Majestatis infinitæ, intulerit ipsi plus injuriæ, quam honoris recipere poterat a centies millenis mundis, sicque non reddidisse amplius gloriam, quam debebat DEO; nonne hoc erat habere os, & non loqui? dicere denique volo, omnes facultates animæ ipsius molestâ percussas fuisse paralytâ, ita, ut amplius perficere non possent vel unicam solam actionem supernaturalem, quæ promoveret ipsum ad finem suum ultimum: nonne hoc erat

habere manus, & agere non posse plus quam idola?

Sed multò magis adhuc excrevit malum: voluit enim DEus rebellionem ipsius contra legem supremi sui Monarchæ puniri supplicio consimili: quo nimirum inferior pars rebellaret contra partem animæ superioris: quo passionibus animi obedientiam denegarent rationi, & seditionem cicerent contra ipsam, hæcque ratione hominis torquerent animum: quo contrariæ qualitates temperamentum ipsius componentes, quarumque harmonia illius constituebat sanitatem, redigerentur in perturbationem, seque invicem violarent, sicque corpus ipsius afficerent supplicio per dolores ac infirmitates, ac demùm conciliarent ruinam compositi totius, quod amplius vivere non merebatur. Voluit, ut duæ principales partes, corpus nimirum & anima, irreconciliabile sibi inferrent bellum, ubi corpus suam oppugnans animam, illam libenter vellet subjungere, & subjugandò cogere ad sequendum inclinationes suas animales; & econtrâ anima obligata quoque est, ad accipiendum malè suum corpus illudque cogendum, ut renuntians sensuum desiderijs, sequatur leges & directionem spiritus. Quàm bellum

lum

Omnia pe
turbata su
in homin
Miseria
sonalis
post inob
dientiam
minis
exhibitam
peccatu

Ro

bellum hoc intestinum sævum est & crudele.

O justissimum, quantumvis severissimum supplicium DEI, quod traxit post se peccatum primi parentis nostri! ô infelix conditio hominis! A funesto hoc momento, postquam homo rupit pacem cum DEO suo, non potuit illam ampliùs habere secum ipso, nimium se amandò: hostiliter se persequendò: amat se, & odit se, sed hoc nonnisi admodum ignavè: non satis odit se, ut consentiat in separationem duarum partium se componentium, quarumque divisio totalem suam conciliaret ruinam: sed nec satis amat se, ut sibi aliquem concedat quietem, aut aliquas sibi ipsi indulgeat inducias: hic infelix ille status est, qui trahebat suspiria è corde, & querimonias ex ore maximorum Sanctorum; hic est, qui ipsum sanctum Paulum ingemiscentem fateri cogebat, quòd sentiret in membris suis aliam legem opponentem se legi DEI, quam circumferebat in mente sua, quæque invitum trahebat ipsum in malum, quod agere volebat:

Rom. 7. *Quod nolo malum, hoc ago: verumtamen clarè protestatur, se non esse, qui ageret hoc malum, quod volebat, sed habitans in se peccatum, quod neutiquam approbat. Non ego, sed quod habitat in me peccatum: baptizans ita nomine*

peccati concupiscentiam hanc naturalem, molestamque inclinationem ad malum, quæ relicta est nobis à peccato protoparentis nostri, quæque certò peccatum non est; sed quia oritur à peccato, nosque ad peccatum sine intermissione sollicitat, bene insigniri meretur infami nomine peccati.

Non sufficiebat adhuc domesticum hoc bellum, quod peccatum excitaverat in homine, ad castigandam rebellionem ipsius contra supremam Majestatem DEI; sed seditio transiit quantum ab ipsius persona in totam ditionem ipsius. Omnes creaturæ, quæ ex natura ipsi erant subjectæ, justæ sese animarunt indignatione, ad vindicandam injuriam Creatoris sui, adversus personam supremi sui principis: Omnia animantia ceperunt ipsum ignorare, ipsi resistere, imò etiam ipsum persequi; & pro eo quòd, dum circumferebat innocentiam fronti suæ insculptam, imperiò absolutò præciperet ipsis velut Dominus, illisque velut suis uteretur mancipiis: postquam faciei suæ deformavit pulchritudinem tam vecordis inobedientiæ dedecore, ex eo trahere se vidit ab illis tanta cum aversione, tantà cum sævitiæ, ut coactus fuerit ad præsentiam illorum vel se abscondere ut timidum, vel ab ipsorum approxi-

Omnes creaturæ rebellârunt contra hominem, quando is rebellavit contra DEUM.

matione se subtrahere ut fugitivum. Ita probrum ipsius detegit S. Joan. Chrysoſtomus :

Chryſoft. *Adam, quamdiu vultum purum servavit, factum ad imaginem DEI, bestia ei tanquam serva parebant: quando autem vultum sedavit inobediencia, tanquam alienum eum odio habebant.*

Ita, ut criminofus & reus hic uno eodemque tempore obrutum se viderit omni genere miseriarum: in corpore suo innumerabili numero morborum, dolorum, infirmitatum, deformitatum imbecillitatum; & tandem mors ex eo sibi fecerit spoliū, post parvum miserabilium annorum numerum. In anima autem ejus videre erat nonnisi ignorantias stupendas, affectus inordinatos, inclinationes probrosas, passionēs tumultuantes, inquietudines, timores, ambiguitates, & tandem terrores severissimi judicii DEI, ubi comparandum est, quin sciatur, quænam æternitatis suæ futura sit decisio, an beata, an infelix? & denique extr. ipsum videtur, totum universum adversus ipsius conspirasse personam, innumeris accumulandam miseris: invitus namque tolerare debet omnes temporum injurias, calorem, frigus, lassitudinem, laborem, bella, famem, incommoditates subjectionis & paupertatis: tanta enumerares velocitate omnes aquæ guttas tempore magnæ tempe-

statis è cælo deciduas, quæ enarrare mala omnia, quæ obruerunt hominem in pœnam peccati sui.

An modò vides, ô homo, quàm immensum funestarum calamitatum numerum post se trahat unicum solum peccatum, quod nonnisi paucis perduravit momentis? an bene vides, neminem evadere beatum, qui submissiōni se subducatur, quæ obstringitur DEO suo? an bene vides, quòd dum ipsius amittis gratiam, irreparabilem facias jacketuram? diuturna hæc pœna, quæ cuncta hucusque flagellavit sæcula, quàmque hodièdum tu toleras pro unico peccato, quod minore quàm unius horæ morâ commissum fuit, nonnè tonitruicujusdam vox est, quæ incessanter tuis acclamet auribus, tēque admoneat? ô homo mortalis, contremisce præ timore sub omnipotenti brachio DEI, quem adoras! vide, qua ratione puniat per omnia sæcula in filiis unicum peccatum protoparentis sui, cui nullum ipsi præstiterunt assensum; Et cognosce ex hoc justitiam illius in omnem æternitatem punituram unicum unius momenti peccatum, si committere id fueris ausus ex propria voluntate tua.

Fateor equidem, dicebat hic homo, totus attonitus ex eo, quod audiebat, æquum omnino esse,

Pulchra e
sideratio
pœnam e
turnam q
DEus iud
unico pe
to Adami

Quare p
derimus
iam inno
tice in
mo?

Justum
hos pat
cinoros
vari ho
intuitu
sui.

esse, ut puniatur reus ob crimina, quæ commisit ipse: sed quæ æquitas, puniri nos ob peccatum, cui nullum unquam præbuimus annutum? nonne sanæ adversatur menti, & omnis juris naturalis subvertit regulas, asserere, peccatum primi hominis tot personas reddisse eidem obnoxias, quæ illius nullam habere potuerint partem, eò quòd id nun-

quam cognoverint, imò nec unquam in mundum venerint, nisi pluribus, quam quinquaginta sæculis jam revolutis, postquam illud exinde prodiit? verum est, respondet Ecclesiasticus, hoc est mysterium, quod sola fides pro certo docet, ratio tamen humana aliquantisper ex eo cognoscere potest: ausculta me bene, & videbis.

ARGUMENTUM.

De transfusione peccati originalis in omnes homines.

ARTICULUS V.

Quare perdidimus gratiam innocentiam in Adamo? Omnes prærogativæ, quas concesserat DEus homini in statu gratiæ & justitiæ originalis, erant dona supernaturalia & favores gratuiti, qui nullatenus debebantur conditioni ipsius naturali. Ecce! quare non acceperat illas velut necessarias suæque annexas essentiali, & velut dona irrevocabilia: sed DEus largitus est illas cum hac conditione, ut, si fidelis permaneret in obedientia, quam debet legi Creatoris sui, conservaret omnes hos parvos thesauros tum pro seipso, tum pro suis filiis.

Justum est, si filios patris facinorosi privari honore intuitu patris sui. Educaverat Princeps quidam hominem è facie populi, nobilitaverat ipsum, eligens sibi ipsum velut familiarem ac intimum, accumulaverat illum honoribus, dignitatibus, divitiis, potentiis, &

omnis generis favoribus: ingratum se is exhibet eò usque, ut rebellet, & arma capessat adversus suum supremum Principem & benefactorem: exiit ergo nobilitate, honoribus, potentiâ, & omnibus, quibus locupletatus fuerat, dignitatibus, exspoliatur bonis suis, læsæ majestatis declaratur reus, & tandem infamis ac proscriptus denuntiatur. Nonne justum hoc sit & consentaneum æquitati, filii ipsius incurrunt quoque calamitatem patris, spoliantur & ipsi honore, nobilitate, bonis, favore principis, eò quòd hæc omnia perdant in persona patris sui: pœna hæc, quæ extendit se à patre facinoroso usque ad filios, qui facinoris rei non sunt, nonne conformis sit justitiæ? & si pater ipsorum fieret

mancipium, illique, qui nascerentur ex eo, juxta exigentiam conditionis naturalis, sua privarentur libertate, & velut mancipia tractarentur, an merito de hoc possent conqueri? jam sic se habet: DEus est princeps, qui postquam extraxit primum hominem è fundo nihili, quod quasi fax est populi, volens ipsum sibi facere familiarem ac intimum, omnibus eum ditavit favoribus, locupletavit muneribus, quæ perfectam ipsius in statu innocentiae constituere poterant felicitatem: rebellionem cieret ingratiſſimus adversus Creatorem suum, benefactorem suum; & in instanti exspoliatur omnibus suis honoribus, exuitur omnibus suis divitiis, ac facultatibus. Quis dicere audeat, poenam hanc non fore æquissimam? & nos, qui miserandi sumus filii miserabilissimi hujus patris, pessimâ ipsius involvimur sorte, id exigente conditione nativitatis nostræ, & denudati gratiâ ingredimur mundum.

Tolerandum, reposuit prudenter admodum hic homo, tolerandum est, quod exspoliamur gratiâ principis, & bonis exuamur, quibus favor ipsius & benignitas locupletaverat patrem:

Quare participes sumus sed saltem filii non censendi sunt non solum rei læsæ majestatis, sicut pater miseræ, sed ipsorum, teneantur quidem miseriam, sed non ejusdem criminis, Adami?

utque involvantur poenâ, impleandi non sunt facinore patris; dicitur autem nobis, non solum privari nos omnibus gratiis, & omnibus favoribus supernaturalibus, sed nasci nos quoque reos læsæ majestatis divinæ, eò quod nati sumus ex Adam filii: an igitur rei sumus omnium criminum, quæ in tota sua commiserat vita?

Non, respondit Ecclesiasticus, rei duntaxat sumus primæ ipsius inobedientiæ, & non omnium aliarum, quas committere potuit toto decursu vitæ suæ. Ratio est, quod magna faciendâ sit differentia inter Adamum adhuc constitutum in gloria primæ suæ innocentiae, & eundem post turpem ipsius in culpam lapsum; in primo suo statu erat homo velut universalis, & procurator totius naturæ humanæ, DEus autem, qui aspiciebat in primo hoc homine omnes filios ex ipso nascituros, imposuerat ipsis omnibus legem, qua prohibuit illis, ne manducarent è certo quodam fructu; insuper decreverat, quod id, quod unus is fecerit, æstimandum sit factum in ipso ab omnibus cæteris; eramus namque virtualiter omnes in ipsius persona, sicut omnia frumenta camporum inclusa sunt in virtute alicujus grani; cum DEus voluerit, ut tota hominum species egrederetur ex primo hoc homi-

ne:

Ag. 7.

Quare no
articipen
isi prim
untaxat
awm Ad

Act. 7.

ne: *Fecit ex uno omne genus humanum habitare super terram*: sic eramus omnes inclusi in ipso, & rebelles fuimus omnes DEO in persona ipsius; contigit igitur, ut tota natura humana in ipso solo unita, corrumpereetur, & in ipsius persona evaderet rea, & crimini obnoxia. An mirandum ergo sit, si cum tractu sæculorum omnibus hominibus communicata, cum ipsa etiam corruptione sua, & cum crimine suo se extendat ad illos? sicut est substantia ipfius, quam nos recipimus, & ille ipse est, qui se reproducit, quique vivit in nobis; sic ipse etiam est, qui peccat in nobis, eò quòd nos rei & criminosi non sumus, nisi quia nascimur ex illo, velut ex prima origine totius naturæ humanæ.

Sed post primum suum in culpam lapsum, alium amplexatus est statum; non amplius aspi-ciendus est, nisi homo particu-laris, actiones ipsius sunt persona-les, & omnia alia peccata, quæ committebat post hæc, non im-putabantur nisi ipsi soli; filii ipsius non erant illis obnoxii, sed complices solummodò reputan-tur peccati primi, quod ipse com-misit tum pro se, tum pro illis.

Res stupenda, quòd ira DEI tam constanti semper odiò pro-sequatur primum hoc peccatum, ut non cesset adhuc continuò punire illud in omnem sæculo-

rum defluxum. Quando sacra Scriptura nobis asserit, nasci nos omnes filios iræ, idem est, ac nos naci filios Adam, quasi primus hic peccator semper esset obje-ctum iræ DEI: ipsum nunquam non divina justitia castigat in nobis: quid enim nos fecimus ex propria nostra voluntate, & de quo rei ac culpabiles sumus in particulari nostra persona, dum prodimus è sinu matrum nostrarum? sed DEUS aspicit adhuc prævaricatorem patrem in persona filii sui, qui est ima-go ipfius; & ut ulciscatur se sem-per de Archetypo in suo ectypo, condemnat id semper ad mor-tem ab ipso instanti, quo incipit vivere: *Morte morieris. Vel si ipsi concedit aliquos dies vitæ super terram, hoc non est, nisi ea ratione, qua justitia humana concedit facinorosis aliquantulâ morâ vitam, & differt per ali-quot horas mortem, ut diutur-niora tolerare illos faciat tor-menta.*

O si quis videret unico solo intuitu omnes calamitates præ-paratas alicui filio Adæ, ipsi om-ninò inevitabiles! Infelix il-lilius patris filii, qui rebellare ali-quando es ausus contra Creato-rem tuum, quid agis? quid pa-teris in vita humana? jam deti-neris captivus, manus pedesque ligatus in obscurissimo ergastu-lo, antequam scias, an sis vel non sis:

Semper est Adam, quem castigat DEUS in filio suis,

Horrendæ ca-lamitates, qui-bus DEUS pun-it eos, qui nascuntur filii Adæ,

Quare non participemus, nisi primum iustaxat peccatum Adæ.

sis: egrederis indè lachrymanti-
bùs oculis & ore plangente;
quamprimùm ingrederis mun-
dum, obvios jam habes dolores,
tristitias, infirmitates, expectan-
tes te, ut affligant te, & fermè tot
persecutores, quot numerat or-
bis creaturas. Quid fecisti, ut
habearis ita? quodnam est sce-
lus tuum? nisi quòd natus sis
filius Adæ.

Tolerabis famem & sitim, fri-
gus & calorem, ignorantiam, tim-
morem, miserias paupertatis;
plerisque subjectus eris creaturis,
quibuscum non pro tuo dispo-
nes arbitrio; sed à quibus, quod
non volueris, sufferre cogeris;
millies millenæ cruces tibi sunt
preparatæ, quas, invito te, inve-
nies ubique: haud aliter, quàm
si reus fugitivus ad omnem pas-
sum incurreret in satellites, quos
suus in omnem terram emisisset
iudex ad se torquendum.

Eris ipse tibi maximus tuus
inimicus; circumferes in ipso sinu
tuo persecutores tuos, qui non
relinquent tibi pacem tecum ipso;
experieris inclinationem quasi
continuum ad malum; importu-
nam hanc concupiscentiam,
quæ plurimorum origo est cri-
minum, quæ mala sunt infinita,
quorùmque unicum solum, si id
committas, majus est malum,
quod conciliabis tibi ipsi, quàm
cætera omnia mala, quibùs affi-
cere te possunt omnes simul
creaturæ.

Quàm infelix & misera est tua ^{Homo}
conditio! nam postquam natus ^{scens re-}
es reus peccati, quod non com- ^{magis a}
misisti, reum adhuc te reddes cri- ^{facit reu}
minum multorum, quæ ipsemet
committes; ulcisci debebis hæc
de te ipso rigidis pœnitentiæ
operibùs; & his omnibùs à te &
in te abundè toleraris, securus
non eris de obtenta eorundem
indulgentia: morieris tandem
velut reus in tormentis vel do-
loribus morbi cujusdam natura-
lis, aut mortis violentæ: & post
hæc omnia certus non es, quid
cum tua futurum sit anima; nisi
quòd probe noveris, ipsam, cum
sit immortalis, expectare æterni-
tatem post hanc vitam: sed ne-
scis, an futura hæc sit æternitas
beata; vel an toleratura sit in æ-
ternum infelicitis tormenta æter-
nitatis. O deplorandam con-
ditionem filiorum Adæ! quan-
do hic foret quispiam princeps,
& omnium nobilissimus homi-
num, omnes hæc miserias, in-
separabiles nativitatis suæ nan-
ciscetur comites.

Homo noster, totus in stupo-
rem actus, audiendo longam
hanc calamitatum seriem, qui-
bus haud difficulter adhibebat
fidem, eò quòd pleràsque illarum
in seipso jam fuerat expertus,
benè cognovit, effectus tam ma-
los oriri non posse, nisi à causa
pessima, necessariòque fatendum
esse, participare nos omnes ex
pecca-

Peccatu
ginale r
forma c
dam fu
tialis.

peccato protoparentis nostri. Sed non comprehendebat, quid esse possit peccatum hoc originale, nec quâ ratione transeat à patre in filios? hinc propo-

suit nobis desuper plures quaestiones sat curiosus, quibus doctus & pius Ecclesiasticus plenè satisfecit, uti percipies.

ARGUMENTUM.

In quo consistat peccatum originale, quod nascendo nobiscum afferimus.

ARTICULUS VI.

Peccatum originale non est forma quaedam substantialis.

Dic ergò mihi, petiit hic homo, cujus naturæ sit hoc peccatum, quod nos non fecimus, sed quod factum in nobis comperimus, abs eo, quòd de ipso cogitaverimus unquam? estne forma substantialis, quæ penetret, vel quasi circumcingat nostram animam, ad deformandam ipsam, vel inducendum ipsi abominandam similitudinem diaboli, postquam Deus Creator noster nos efformaverat ad pulchritudinem similitudinis suæ divinæ, ut, cum antea fuerimus objectum amoris ipsius, jam objectum fiamus ipsius odii? non, respondit Ecclesiasticus, peccatum originale non est forma quaedam substantialis, licet effectus sit deformitatis cujusdam realis, quæ plurimum immutet in anima nostra pulchritudinem similitudinis DEI; sed non est nisi defectus quidam, inordinatio & privatio, ac purum nihilum, cui involvimur, dum nascimur, pejus, quàm nihilum en-

tis, è quo Creator nos traxit, dum nasci nos fecit: ita, ut, dum pater meus cœlestis me trahit è nihilo, pater meus terrestris me immergat in aliud; & ab ipso instanti, quo esse incipio, incipiam esse nihil.

Et quid, reponit alter? estne ergò peccatum originale importuna hæc concupiscentia, naturalis hæc inclinatio ad peccatum, quam experimur in nobis ipsis, quæque semper constringit nos in certa quadam dispositione ita opposita DEO, ut nonnisi factâ nobis vi feramur ad bonum, dum tam facile nos rapi permittimus ad malum ab inclinatione? non, dicit Ecclesiasticus, peccatum originale non est ipsa concupiscentia: dissi quidem potest, ipsam esse funestum quendam effectum, & deplorandam consequentiam; sed non ipsummet peccatum: & ratio hujus est evidens; siquidem peccatum originale tollitur à nobis per sacram Baptisma, cum tamen videamus

D

deamus

deamus etiam post Baptisma remanere in nobis concupiscentiam.

Quid igitur est peccatum originale? prosequitur alter. Estne morbus quidam animæ, quo infecta est, eò quòd pestilentem respiraverit aërem à maligno dæmone, eumque attraxerit ad se, dum audivit sibilum tentationis ipsius, seque seduci permisit, malens recipere in se spiritum dæmonis, quam conservare in se Spiritum DEI? estne infirmitas, quam ipsa contraxit, eò quòd comederit fructum, quem prohibitio DEI quasi infecerat venenò, annectendò illi mortem, ne extenderet forsan ad ipsum manus? non, respondet Ecclesiasticus. Quamvis enim verum sit, totam naturam infirmam mansisse ex peccato originali; illamque more eorum, qui deglutire virus, nonnisi languere & tendere ad mortem; unde & sanctus Augustinus primum hoc peccatum appellat, *morbidum quendam affectum carnis*: nihilominus hic morbus esse non potest peccatum originale duplici ex ratione. Prima est, quòd hic morbus permaneat in nobis, postquam peccatum originale amplius non est in anima nostra: secunda, eò quòd peccatum originale æqualiter contrahatur ab omnibus animabus, hic autem naturæ humanæ morbus valde videatur

inæqualis. Videmus enim hunc esse nimis quàm magnum in quibusdam personis, qui nati sunt cum affectibus tam malignis, & propensionibus tam depravatis, ut nonnisi ad malum inclinari videantur: & econtra videre est alios, quibus dotes naturales tam sunt eximiæ & inclinationes tam bonæ, ut in ipsis peccasse Adam non videatur. Quomodo possibile foret, ipsos tam inæqualiter esse infirmos, qui æqualiter essent rei peccati originalis? nisi quòd verum sit, eandem rem non esse peccatum & naturæ humanæ morbum ac infirmitatem.

Verum in quo ergò constituitur peccatum originale, interrogat hic homo jam tædiò affectus, inquirendò illud, nec inveniendo? an igitur consistit in privatione, justitiæ originalis? habet id enim quandam verisimilitudinem: verum namque est, quòd, nisi perdidissemus justitiam originalem in persona primi parentis nostri, haberemus ipsam adhuc hodiè, & omnes attulissemus ipsam nobiscum, nascendo è sinu matrum nostrarum; verum ergò est, quòd venire in mundum cum privatione hac justitiæ originalis sit illud, quod appellamus nasci in peccato originali. Verum autem non est, respondit Ecclesiasticus, peccatum originale esse privationem

Non est quidam morbus animæ.

S. Aug. in lib. de nupt. & concup. c. 13.

peccatum originale consistit in quodam privatione rectitudinis.

Peccatum originale consistit in privatione justitiæ originalis.

nem justitiæ originalis; sed solummodò id causa est funestæ hujus privationis: siquidem privatum esse gratiâ, non est peccatum, sed est pœna peccati: pœna hæc justa est, & DEus est, qui illam infligit; peccatum autem injustum est, & homo est, qui illud committit; & consequenter privatio justitiæ originalis non est propriè peccatum, sed supponit peccatum.

mo solus est, qui commisit id actualiter; sed impressio illius permanlit in tota natura humana, sicut habitus manent in anima post actus jam præteritos. Et idèò divinus Areopagita ap. De Ecclief. pellare id voluit, ingenitum dis- Hier. o, 2, sentiendi habitum.

Hic Medicus, qui eximius erat Philosophus, instantiam quandam fecit nostro Ecclesiastico, quæ non parùm inservit ad declarationem veritatis. Quomodo, dicis, peccatum originale consistere in aliqua privatione? nonne omne peccatum consistit in aliqua oppositione, quæ contrariatur legi DEI? quando lex DEI positiva est & affirmativa, sicut exempli gratiâ primum præceptum: Diliges DEum ex toto corde tuo, concedo quidem, peccatum, quod contra hoc præceptum committitur, consistere in aliqua privatione: oppositum enim affirmativo est certissimè quid negativum, cum unum sit velut lumen, & alterum velut tenebræ. Sed quando lex DEI est negativa, sicut prohibitio, quam fecit primo nostro parenti, de non manducando fructu: *Ne comedas*, necesse est, peccatum, quod contra hoc præceptum commisit, esse quid positivum; sicut enim oppositum affirmativo est negativum, ita oppositum negativo est affirmativum. Cum ergo

An peccatum originale sit aliquid positivum vel negativum?

Dicendum igitur est tandem, in quo consistat hoc peccatum; verum est, id esse aliquam privationem; sed cujus rei est privatio? non consistit in privatione gratiæ, nec justitiæ originalis; sed in privatione rectitudinis, quæ debebat esse in voluntate primi hominis, qui pro eo, ut rectè ambularet in via obedientiæ, & sequeretur fideliter præceptum à Creatore suo sibi impositum de non manducando fructu prohibito, deflexit ab ea, & ex illo comedit contra divinam ipsius voluntatem: deviatio hæc ab hac rectitudine est ipsius peccatum; voluit is privare DEum gloriâ, quam ipsi debebat, & in instanti privavit eum DEus gratiâ, quam illi donaverat; quod idem est, ac si diceretur: Ipse peccavit, & DEus illum punivit. Et nos nascimur omnes eâdem percussi pœnâ, quia omnes nascimur ejusdem complices peccati. Primus ho-

D 2

pecca-

peccatum originale consistit in quam privatione rectitudinis.

peccatum originale consistit in privatione rectitudinis.

peccatum Adami oppositum fuerit alicui legi negativæ, necessario sequitur, ipsum fuisse aliquid positivum & affirmativum. Quid inquis ad hoc?

Quare omnino peccatum sit negativum.

Dicam tibi, respondit Ecclesiasticus, legem DEI semper esse positivam & affirmativam, eò quòd divina sit voluntas, quæ ordinet & dirigat nostram. Nonne cernis, ipsam sæpius nobis manifestari verbis, quæ sunt negativa: *Non occides, non suraberis, non comedes ex fructu vetito*; quibuscunque enim exprimitur verbis, semper est voluntas positiva DEI, quæ nos dirigat, cuiusque nostram, ut justa sit, conformare debeamus: & quacunque ratione voluntas nostra aberret ab illa, sive non faciendò bonum, quod præcipit, sive committendò malum, quod prohibet, privata manet rectitudine, quam habere debet, eò quòd conformis non sit legi DEI; & in hoc solo est, quod peccet. Et consequenter semper verum est, omne peccatum indifferenter consistere in privatione quadam rectitudinis, quam voluntas nostra habere deberet.

Sed quæ privatio rectitudinis est in voluntate mea, interpellat ipsum Medicus, ut reus haberi possim peccati Adæ? voluntas alterius est, quæ deflexit à lege DEI, & non mea: ipse solus ergo reus est peccati, & non ego:

nam ubi est privatio rectitudinis in mea voluntate? an aberrare illa potuit à recta via sua, annis plus sexies millenis, antequam inceperit ambulare? Hætor, dicit Ecclesiasticus, hæc rationem humanam concitari, & non parùm offendi, si protervè inhærere velit cognitioni suæ naturali: sed necesse est, illam succumbere, ipsamque se humiliare sub auctoritate veritatis divinæ, quam fides revelat nobis; seque submittere ad credendum firmiter hoc religionis mysterium naturaliter nobis incomprehensibile. Omnes voluntates nostræ inclusæ erant in voluntate primi parentis nostri, nos omnes peccavimus in illo: *Omnes in Adam peccaverunt.*

Verissimum est, quòd, etsi nonnisi idem sit peccatum, quod commisit Adam; & cuius nos omnes rei habemur, magna tamen sit differentia inter ipsum & nos. Nam imprimis id fuit in ipso peccatum quoddam actuale, & præsens transgressio legis DEI; hoc non est in nobis nisi quasi contagio quædam ex malo ipsius, & transgressio quædam habitualis, relicta ab ipso nobis: *Ingenitus dissentendi habitus*. Secundò id fuit in ipso peccatum commissum à propria ipsius voluntate: hoc non est in nobis, nisi ut peccatum commissum à voluntate alterius; unde

etiam

Res indifferencia
quòd peccatum
veritatem originem
eo, quòd commissum
lucimus. Adamo
tractum
obis,

Zaro est,
zaro non
quæ ma
nos pecc
originali

Dionys.
reop. loc.

Res differencia
quod per pesca-
verimus originale
eo, quod in illis
uerimus, Adamo, &
contractum à
obis,

etiam oritur, quod voluntas al-
terius sufficiat nobis ad obtinen-
dam illius remissionem, quando
sacrum recipimus Baptisma ex
voluntate nostrorum parentum,
quin tamen nostra concurrat,
ubi primùm egressi sumus è sinu
matrum nostrarum. Tertio, in
primo nostro parente fuit pec-
catum illud velut venenatus
quidam fons, qui cunctis decur-
rens sæculis, seque omnibus ipsius
communicans filiis, inficiat to-
tam posteritatem in nobis: hoc
quidem est venenum, sed non-
nisi nostras inficiens personas,
non recipientibus id posteris no-
stris à nobis, sed à primo paren-
te, à quo id æquè bene accepi-
mus ac ipsi, abs eo, quod lon-
ga ista sæculorum series,

quæ defluxit exindè, quo vixit
Adam in mundo, rumpere po-
tuerit vinculum, quod constrin-
git nos cum illo, aut obligatio-
nem bibendi ex calice iræ DEI,
quem præparavit nobis in per-
sona ipsius. Tandem dici po-
test, quod peccatum illud in
persona primi hominis sit origo
& principium omnium peccato-
rum mundi; sed in nobis radix
non sit, nisi peccatorum nostro-
rum personalium: adhuc dici
potest, non esse ipsummet, quod
nos allicit, quodque nos trahit
ad peccatum, sed quod præstet
hoc potius concupiscentia, quam
reliquit in nobis post se. De-
claranda mihi adhuc restat præ-
cipua difficultas, quam inter cæ-
teras proposuisti.

ARGUMENTUM.

Quando, & quâ ratione infans contrahat peccatum originale.

ARTICULUS VII.

Caro est, &
caro non est,
quæ maculat
nos peccatò
originali.

AN caro est, quæ maculat a-
nimam? an anima est, quæ
maculat carnem labe peccati?
Neutrum: ex una parte non est
caro, quæ inficiat animam infan-
tis peccatò originali: hæc enim
capax peccati non est, antequam
animetur, cum nondùm adhuc
nisi mortua quædam sit terra:
verum tamen est, quod, si ani-
ma nunquam tangeret carnem
Adami, nunquam macularetur

Adami peccatò; hæc namque
doctrina est sancti Concilii Tri-
dentini: *Reverà homines nisi ex se-
mine Adæ propagati nascerentur, non
nascerentur injusti.* Si DEUS crea-
ret parvum quoddam corpus
humanum in sinu alicujus ma-
tris, illudque animaret anima
quadam rationali, nasceretur ex
illo iufans, qui infectus non esset
peccato originali: ut aliquis sit
peccator, necesse est, ut sit ex

D 3

carne

Dionys.
cep. loc

carne Adæ. Verùm præcisè caro non est, quæ afferat hanc maculam animæ, cùm ipsa capax non sit alicujus peccati, antequàm receperit animam.

Non est anima quæ inficiat peccatò originali.

Ex alia parte etiam non est anima, quæ maculet carnem peccatò: siquidem ipsa talis non est, cùm exeat tota pura & tota innocens è manibus DEI per creationem. Sic peccatum non invenitur nec in carne seorsim, nec in anima seorsim: cùm ergo non sit in partibus, quomodo esse poterit in toto?

Psal. 50.

Audio Vatem quendam ingemiscntem & deplorantem infelicitatem nativitatì suæ: *In peccatis*, inquit, *concepit me Mater mea.* Nonne vult per hoc dicere, quòd peccatum fuerit in se à momento Conceptionis suæ, eò quòd pater & mater satisfaciunt concupiscentiæ suæ in generatione filiorum suorum; quòdque hæc actio, in qua descendere videntur infra conditionem alicujus creaturæ rationalis, ad imitandum illam bestiarum, eò usque displiceat DEO, ut id, quod producant, placere non possit ipsi; quòdque cùm causa sit inordinata, effectus quoque illius sit criminofus? Non: nam ultra hoc, quòd usus nuptiarum criminofus non sit coram DEO, quamvis omninò exemptus non sit ab omni inordinatione concupiscentiæ, non est hic usus, qui

Quid sit concipi in peccato.

nuncupetur conceptio alicujus infantis; aliàs facere oportet magnum valde discrimen inter infantes, qui nascuntur ex toro legitimo, & illos, qui nascuntur ex peccato parentum suorum: primi essent absque peccato, & secundi non essent; & tamen omnes contrahunt æqualiter peccatum originale in momento conceptionis suæ, eò quòd hoc momentum non sit illud actionis parentum; sed quod longè post sequitur.

Novi, dicit Medicus, plures requiri dies ad disponendum corpus alicujus infantis in sinu matris, ut capax reddatur ad recipiendam animam rationalem; & quando sufficienter organizatum est, ut animetur, DEUS in momento creat animam rationalem, & eodem instanti illam unit corpori. Et hoc momentum unionis corporis & animæ, est momentum conceptionis: hæc ergò fit in sinu matris, absque eo, quòd ipsa aliquid indè percipiet; hoc namque fit certo quodam momento, & certa quadam ratione, quam ipsa non cognoscit: *Momenta, quæ pater possit in sua potestate.* Hæc sunt momenta introitus nostri in mundum, & exitus nostri è mundo, quæ non dependent à nostra libertate, quæque solus in sua potestate tenet pater cælestis. Probè novi, in hoc momento

nio an
: corpo
on est cr
osa.

Quodnam
momentu
conceptio
alicujus in
tis.

tuare
animæ &
oris reo
ddat cr
riginalis

A. C. I.

mento conceptionis, vel unionis animæ cum corpore contrahere infantem maculam peccati originalis; sed non capio, quare peccatum inveniat in hac unione.

Unio animæ
et corporis
non est crimi-
nosa.

Siquidem imprimis DEUS est, qui facit illam; non ergo esse potest nisi optima, cum sit opus bonitatis cujusdam infinitæ. Anima ex parte sua non facit aliquod malum, quod se uniat corpori ad communicandum ipsi vitam, sed potius facit bonum, cum in hoc obediat mandato DEI: nec caro ex parte sua culpabilem se reddit, quod recipiat hanc animam velut principium vitæ suæ; sed potius nobilitatur & evadit creatura excellens, ut quæ circumferat imaginem DEI: ubi est ergo hoc peccatum quod contrahitur in momento conceptionis alicujus infantis?

Quare unio
animæ & cor-
poris reos nos
reddat culpæ
originalis,

Dicam tibi id unicò verbò, respondit Ecclesiasticus. Unio parvi hujus corporis cum anima sua nasci infantem facit filium Adæ; & sufficit abundè, descendere à primo hoc DEI inimico, ut involvatur quis in crimine ipsius, & complex censeatur rebellionis suæ. Ne quæras, quodnam crimen commisit hic infans, ut sit objectum iræ DEI? magnum satis malum est pro ipso, ex tam malo natum esse patre; is, qui nascitur ex patre servo, nonne servus est, sicut pater

ipsius? verum quidem est, quod nihil commiserit, quo meritis fuerit suam perdere libertatem naturalem, quæ maximè gloriosa conditionis nostræ humanæ prærogativa est; sed perdidit ipsam, quin sciret, & quin vellet, in persona patris sui. Sic omnes Adæ filii servi nascuntur peccati, abs eo, quod id velint, vel quod id nôrint; eò quod sint filii alicujus patris, qui semetipsum voluntarie servum reddidit primi peccati.

Excipio sanctissimam Virgi-
nem, quæ concepta est sine pec-
cato. Verum quidem est, ipsam
esse filiam Adæ; & sub hoc titu-
lo more aliorum fuisset & ipsa
obnoxia crimini; sed ipsa ma-
ter est novi Adæ JESU CHRISTI,
qui proprius est Filius DEI: &
sub hoc titulo ipsa non debuit,
imò uti videtur nec potuit uni-
co momento maculari horrenda
labe peccati, cum hæc Filii
sui unigeniti contaminasset glo-
riam, qui, cum infinitâ ratione
distet à peccato, & per essentiam
Sanctus sit sanctorum, haudqua-
quam decuit, ut tam propè pec-
catum accederet ipsum, sed ne-
que imperium in eo teneret lo-
co, ubi inclusus novem mensi-
bùs commorari debuit; velut
captiveus amoris; sed neque de-
cebat, ut lethali venenò peccati
infici permitteret Matrem vitæ,
è qua mutuare voluit totam cor-
poris

Sanctissima
Virgo conce-
pta absque
peccato origi-
nali.

A. G. I.

poris sui humani substantiam. Hoc primum, quod fecit, erat miraculum, ad insinuandum manifestè summum horrorem, quo abominatur peccatum: debebat is id persequi. Et in omnibus exterminare hominibus; sed in propria matre sua prævenit illud, conservans ipsam ab illius malitia, nec minimam unquam permittens in ipsa maculam.

Omnes excepta sanctissima Virgine contraxerunt peccatum originale.

Haud novimus, an concesserit prærogativam hanc aliis, quàm ipsi soli: illam ulterius extendere velle, temeritas foret, & opinio erronea. Omnes cæteri filii Adæ, etiam maximi Sanctorum ingemuerunt totâ vitâ suâ, transegisse se aliquot momenta sub tyrannide peccati; omnes experti sunt malignos, quos in a-

nimabus suis reliquit, effectus & affectus. Et adhibitis millenis conatibus, effusis tantarum lachrymarum torrentibus, multiplicatis tot ac tantis vitæ austeritatibus, congeminationibus, mortificationum operibus, videbant semper, renasci invitis se ex hac origine vitiosa certas quasdam inclinationes ad malum, quibus extimulabantur ad conquerendum cælo, cum magno Apostolo: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* & omnes denique incessanter adnisi sunt, ut veterem exuerent Adam, & induerent novum. Verùm quid prodest nobis, infelicem cognoscere statum, in quem reducti sumus per noxam originalem? videamus ergo.

Affectus militatis

Rom.

ARGUMENTUM.

Quis fructus hauriri possit ex hac consultatione.

ARTICULUS VIII.

Quattuor boni effectus, quos haurire possumus ex consideratione peccati originalis,

ECce! tibi quattuor bonos effectus, qui inde trahi possunt. Primus erit magnæ humilitatis, magnique contemptus sui ipsius. Eheu! non attuli nascens in mundum, nisi peccatum & ignorantiam; non habeo ex me ipso nisi concupiscentiam, quæ propensione continua me urget ad malum; Natus sum ceu objectum iræ DEI, abominandum oculis Creatoris mei; contemptissimæ bestiolæ super

terram in hoc excellunt me, cum illa nullo onustæ peccato ingressæ sint mundum; sed semper innocentes apparuerint coram oculis Conditoris sui.

Amor meus proprius defendere se desuper volet; & dicere: non esse hoc vitiò & culpâ meâ, & si alterius peccatum peccato me reddiderit obnoxium nascendò, id effectum non esse propriæ meæ malitiæ, sed calamitatem & miseriam conditio-

nis

nis meæ naturalis, sicque potius me commiseratione, quam condemnatione esse dignum. Verum nonne hoc saltem sit maximæ ansæ & argumentum humilitationis? Ille, qui afferret secum in corpore suo nascens deformitates alicujus monstri, magisque referret speciem bestię, quam hominis, sanè nullius reus foret criminis, quòd ita calumniosus esset à natura. Sed nonne saltem exin confunderetur? Nonne saltem subjaceret despectui hominum? verum si maximæ est argumentum confusionis, circumferre exterius similitudinem bestię; quantò majus erit, gerere interius & in ipsa anima veras bestiarum propensiones? O si omnes viderent homines, indignos, qui sæpius nascuntur, reluctantibus etiam nobis, è fundo depravatæ nostræ naturæ affectus & sensus! producito, si audes, in medium omnes, quæ tuam occupant indignationem, ineptias & absurditates: Expo-nito luci omnes inordinatos, quos in arcano cordis tui passiones tuæ concitaverint, motus: enuntia palàm foedas ac infames inclinationes, in quas te sæpius experiris abreptum: Nonne more-reris præ pudore, si intueris lice-ret illas? Et tu, qui intueris illas, qui probè illas nôsti, nonne maximam te humiliandi, te confun-dendi, teque ipsum contemnen-

di habeas ansam? *Humiliatio tua* Mich. 6
in medio tui?

Ex hoc nasci debet affectus *Affectus pa-*
secundus, qui quasi inseparabilis *tientię.*
est à primo: & hic affectus est patientię. Patientia est dispositio quædam sufferendi omnes cruces, quas placuerit DEO im-mittere nobis, sive per seipsum, sive per suas creaturas. Cum enim verum sit, quòd omnes nascamur filii iræ, expositi sumus in mundo ceu scopus, quòd col-limare debeant omnia iustæ ira-cundiæ DEI jacula. Ut verum fatear, non nisi nos soli sumus in universo hoc mundo inferiori, qui mereamur supplicium, cum nihil sit aliud, quod possit com-mittere vitium aut flagitium, se-que per hoc constituere inimi-cum DEI. Malignum nobis cor est, quod solum est principium, undè omnis generis prodeant iniquitates, & centrum unicum, quò colliment ipsæ; ita, ut si cor humanum non esset, nullum fo-ret peccatum, nullaque DEUS af-ficeretur injuriâ à creaturis suis. Cum ergò soli rebelles simus DEO, nonne æquum sit, ut om-nia divinæ justitiæ in nos sese exonerent supplicia?

Venite morbi & dolores, cru- *Omnes crea-*
ciate corpus hoc sceleratum: *turæ jus ha-*
venite angores & cruces internæ, *bent nos affi-*
torquete animam hanc DEO in- *gendi.*
fidelem: venite omnes creatu-
ræ, iustâ vos accendite irâ erga
E insen-

Affectus hu-
militatis,

Rom.

insensatum hunc, & ultionem fumite de injuriis Conditori vestro ab ipso illatis. Venite daemones, divinae justitiae veluti executores, vestris facinorosum hunc onerate persecutionibus, struite insidias, ut capiatis ipsum, circumvenite ipsum, vestris fraudibus, obruite ipsum vestris tentationibus: abunde enim haec & plura est promeritus. Aequum est, ut homo peccator, cum solus sit inimicus, eo quod ipse solus offenderit ipsum, ab omnibus operibus manuum DEI, quibus cura est gloria Conditoris sui, oppugnetur & persecutionem patiatur.

Eheu! an conqueramur, nobisque fieri cogitemus injuriam, quod quid nos presserit afflictionis, cum tales simus, quales scimus non esse? Nonne cuncta patienter acceptanda, & usurpanda illa Jobi verba: *Verè deliqui, & ut eram dignus, non recepi. Ah? quid omnia haec sunt intuitu eorum, quae promerui? percute, puni sceleratum hujus vitae tempore; sed non percute, o manus DEI, in justa ira tua per magnam illic aeternitatem, cum certum sit, peccatum semel commissum, manere nunquam posse impunitum; acquiesco, ut puniar in vita hac; optimè novi, in peccatis me natum esse, fateorque dolenter, me miseram in pluribus noxis transigere vi-*

Non habemus animum conquerendi, sed potius gaudendi quando punimur.

tam; semel illas puni Domine, secundum misericordiam tuam; verum cum scriptum sit, justitiam tuam non bis punire in ipsum, ne punias me in aeternum in ira tua.

Metuenda non sunt hic peccati supplicia; sed super omnia timendum est peccatum. Et hic tertius est fructus, qui ex hac consultatione reportari potest, timor dilabendi in peccatum, quod barathrum quoddam est profundius & horribilius ipso inferno. O DEUS! Attende bene qui vivas, custodi sollicitè gressus tuos, & quò vadas, vide, cum ambules in medio millenorum peccatorum, quibus semper expositus es; ne fidas millenis salutis tuae inimicis circumdantibus te, sed super omnia plurimum diffidas tibi ipsi, cum non careas inimicis domesticis tui proditionem machinaturis; dicere volo, ne fidas affectibus & malis inclinationibus tuis, quibus convenit cum mundo & inferno, ut perdant te.

Sanctus Paulus, magnus licet Apostolus, non vivebat absque timore: inveniebat namque ubi pericula; pericula in mari, pericula in terra, pericula in campis, pericula in solitudine, pericula domi, pericula foris, pericula in falsis fratribus. Et antè ipsum Spiritus sanctus nos hisce admonuit verbis: *Quoniam*

in

Eccli. 9.

in medio laqueorum ingrederis. Memineris, te non ingressum esse in mundum, nisi ut gradereris in medio laqueorum; & quod magnitudinem demonstrat periculi, est, quod pauci sint, qui id noverint. Labitur hic in odia lethalia & vindictas; alter illaqueari se finit amoribus lascivis & fœdis delictis; alius captivitatem amplebitur sub tyrannide avaritiæ, noctes diésque horrendum sese torquentis; & plerique, qui in barathrum alicujus prolapsi sunt peccati, ita immergunt se illi, ut non amplius videant nec modum, nec medium se ab illo retrahendi. Et peccatum originale est, cum quo nascimur omnes, quod infelicia nobis concedit femina horum omnium vitiorum, quæ salutem nostram æternam tam ingenti exponunt periculo.

Sed tandem oportet timorem hunc temperari magnâ confidentiâ in misericordiam DEI, qui quartus est fructus è consultatione hac eliciendus: Si humiliatio, si patientia, si timor deicit & consternit, adimitque animum nobis, non ædificatur, sed destruitur ex hoc anima nostra. Oportet illum, qui humiliatus est salubriter ex aspectu miseriarum suarum, in ipso instanti denuò elevari per confidentiam, quâ exstimuletur ad implorandum auxilium DEI: oportet

ut, nostrarum abyssus miseriarum abyssum invocet infinitæ bonitatis suæ; utque agnoscentes, longè ditiores esse in bonitate, quàm nos in malitia, non cessemus pulsare ad portam divinæ misericordiæ suæ, quoad suos nobis aperuerit thesauros, ut suis nos locupletet & gratiis ac favoribus.

Mala nostra ejusmodi sunt, ut nec omnes homines, qui sunt in terra, nec omnes Angeli, qui sunt in cœlo, nec omnes simul creaturæ habeant facultatem liberandi nos ab unico solum ex omnibus peccatis nostris, quia id malum est infinitum. Oportet magnum eo nomine descendere Medicum de cœlo, quia magnus jacebat in terra ægrotus, genus nempe humanum: Non est nisi sola omnipotentis DEI

DEus solus a terre potest remedium manalis, quæ peccatum originale nobis parit.

possit remedium, ut sanetur. Neesse est ergò venire ipsum in persona, descendere ipsum ad nos, & fieri quasi unum ex nobis; necesse est, ipsum fieri hominem, ut homines salventur; & hic magnus misericordiæ excessus est, quò à sua tractus & abreptus est bonitate. Habemus DEum hominem, qui omnium hominum voluit esse Redemptor JESUS CHRISTUS, Adam secundus, qui gratiâ suâ sanctificavit id omne, quod primus suò corruperat peccatò; quique infinita

E 2

nita

Undique nobis imminet pericula perditionis.

Affectus confidentiæ in misericordiam DEI.

eccl. 9.

nita sua bonitate id totum reparavit, quod primi destruxerat malitia hominis.

Hem! quis est hic CHRISTUS JESUS? interrogavit nos hic homo, cujus totus jam animus erat solatio refertus ex novis cognitionibus, quibus illuminatus erat; sed sentiebat augeri famem suam, ut exoptaret adhuc majores. Declara ergo mihi, te ob-

secro, quisnam hic sit CHRISTUS JESUS, de quo mihi loqueris, ut credam in ipsum, ut adorem ipsum, ut diligam ipsum, libentissime promittebat id ipsi, qui illum instruebat. Sed sufficit, quod audisti, pro primo hoc congressu; acquiesce, & cras dicemus id tibi.

CONSULTATIO II.

De incomprehensibili DEI Consilio pro Reparatione hominis, per Mysterium Incarnationis.

QUam admirabilis in arcanis providentiæ suæ est DEUS? Coacti sumus transigere noctem in hac Insula, ubi aliud diversorium nobis non erat, nisi quod universalis Creator ædificaverat ipse pro omnibus creaturis: habebamus cælum pro laqueari, & pro lecto serviebat nobis terra, quibusdam solummodo instrata herbis, inter quas magna arbor, densis spissisque frequens comis, sua in orbem extendebat brachia, ut serviret nobis, ceu fabricatum à natura tentorium.

Insularis noster hujusmodi asfuetus diversorio, valde bona est usus quiete, dum interim nos partem noctis precibus impendimus fundendis, cum tranquil-

lum & quietum hoc tempus idoneum omnino sit ad elevandum mentem in DEUM, qui sæpissime spiritualementem suum ingressum facit in animas eâ ratione, quâ corporalem facere voluit in hunc mundum inferiorem, nascens in tenebrarum medio, & altissimo omnium creaturarum silentio: *Dum medium silentium tenebant omnia.* Altera noctis pars transacta est legendò Excellentias DEI exaratas in frontibus stellarum, characteribus radiofa luce plenis, loquentibus ad oculos, & incessanter enarrantibus gloriam DEI Creatoris sui. Residuum noctis dabatur colloquio de prodigiis divinæ providentiæ, quæ nos feliciter eò loci deduxerat, ubi inveniremus homi-

nem,

DEUS
tur qu
que ani
fornio

Nox
est ad
dum &
templand
Excellenti
DEI.

Tria fo
sum ge